

نود و پنج سال تلاش برای آزادی و عدالت به مناسبت چهاردهم مرداد

چهاردهم مرداد روز پیروزی انقلاب مشروطه و صدور فرمان تشکیل مجلس شورای ملی در سال ۱۲۸۵ یکی از فرازهای بزرگ مبارزات ضداستبدادی ملت ایران می‌باشد.

قرن بیستم به مناسبت انقلاب‌های بزرگی نظیر انقلاب اکتبر روسیه، انقلاب‌های هند، چین، کوبا، الجزایر، ایران و... "قرن مردم" نامگذاری شده است. از شگفتی‌های تاریخی و از ویژگی‌های ملت ایران این که اولین انقلاب این قرن، انقلاب مشروطه، برای برپایی "عدالت خانه"، و آخرین آن، انقلاب اسلامی، برای آزادی و استقلال و احیای ارزش‌های راستین اسلامی، در ایران به وقوع پیوسته است. این خود نشانه پیشگامی و پیشتازی ملت ایران در مبارزه برای حاکمیت ملت و آزادی و عدالت می‌باشد.

نودوپنجمین سالگرد انقلاب مشروطیت را در حالی گرامی می‌داریم که هنوز، علیرغم مبارزات مستمر یکصد ساله، آرمان‌های والای انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی، بطور کامل تحقق پیدا نکرده است و جنبش مردم‌سالاری ملت ایران هم چنان به امید کسب آزادی، حکومت قانون، حاکمیت ملت و استقرار عدالت در تکاپوست و هزینه‌های سنگینی را می‌پردازد. این در حالی است که ملل بسیاری، که به مراتب دیرتر از ملت ایران وارد صحنه مبارزات شدند، موفق به پیاده‌سازی نظام‌های مردم‌سالارانه شده‌اند. اما ملتی که در آغاز و انجام قرن بیستم توجه جهانیان را به خود معطوف ساخت همچنان در حسرت دستاوردهایی است که بسیاری جوامع سالهاست از نعمات آن بهره‌مند هستند.

تحلیل دقیق علل توسعه نیافتگی سیاسی و پیشرفت بسیار کند جنبش اصلاح‌طلبی و مردم‌سالاری در ایران، نیازمند توجه به عوامل متعدد تاریخی-جغرافیایی است. بی‌تردید مجموعه‌ای از شرایط و مناسبات فرهنگی، اقتصادی و سیاسی داخل ایران و شرایط خارجی (رقابت قدرت‌ها در روابط بین‌المللی) در این ناکامی‌ها تاثیر به سزا داشته، اما در این میان، تاثیرات فرهنگی ۲۵۰۰ سال استبداد مطلقه سلطنتی نقشی کلیدی دارد. استبداد را نباید تنها در چهارچوب روابط سیاسی قدرت مورد توجه قرار داد، بلکه باید پذیرفت که رفتار استبدادی، یک هنجار اجتماعی شده است. سلطه طولانی استبداد اثرات عمیقی بر روحيات و خلیات ما ایرانی‌ها و در رفتارهای فردی و اجتماعی ما بر جای گذاشته است. بدون تغییر اساسی در این هنجارها و از بین بردن رسوبات باقی مانده از استبداد، تحقق همه جانبه آرمان‌های والای مبارزات یکصد ساله ممکن و میسر نمی‌گردد. به عبارت دیگر، به تناسب تغییر در مناسبات و ساختارهای قدرت، ضروری است در روحيات و رفتارهای فردی و گروهی مردم نیز تغییر و تحول صورت پذیرد. در غیر اینصورت، مبارزات ضداستبدادی اگرچه منجر به سقوط یک مستبد می‌گردد اما استبداد در مفهوم عام و وسیع آن باقی می‌ماند و در حالی که یک مستبد رفته است، بزودی ملت ما با مستبد دیگری روبرو می‌شود. بطوری که در طی یکصد سال گذشته، به جز دوران‌های بسیار کوتاهی نظیر حکومت ۲۸ ماهه دکتر مصدق، عموماً

و اکثراً کسانی بر این مرز و بوم حکومت کرده‌اند که منافع شخصی، گروهی و خانوادگی خود را مهمتر از منافع ملی ملت ایران دانسته و با صغیر و ناآگاه قلمداد کردن ملت، ولایت و سلطهٔ سیاسی خود را توجیه کرده‌اند. اما مقاومت در برابر خواست و اراده یک ملت، چه به بهانهٔ رساندن مردم به دروازه تمدن بزرگ و چه به بهانهٔ "حفظ ایمان و دیانت آنان و در واقع برای حفظ موقعیت‌های سیاسی و اقتصادی خود، تجربهٔ عقیمی است که در نهایت حاصلی جز عقب‌نگه داشتن بیشتر ملت از قافلهٔ تمدن جهانی و خسران دنیوی و اخروی برای حاکمان نخواهد داشت. برای رهایی از دور باطل مبارزه و سرنگونی مستبد و بازگشت مجدد استبداد، لاجرم باید به تغییر و تحول در ابعاد مختلف فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و نهادینه کردن ساختارهای پیشگیری کننده بروز استبداد پرداخت.

از جمله این که جنبش ضد استبدادی و جنبش اصلاح‌طلبی ضمن مبارزه در جهت تحقق حاکمیت مردم، قانونمداری و جامعهٔ مدنی، به یک جنبش فرهنگی متناسب با آرمان‌های نهایی نیاز دارد. در کنار و همراه مبارزه با قدرت‌های استبدادی و انحصارطلب باید آگاهانه به تغییر در نگرش‌ها و رفتارهای خود و تمرین همکاری‌های گروهی، قانونمداری، تساهل و تسامح و تحمل دیگران بپردازیم. آنچه مبارزات فعلی را از تلاش گذشتگان متمایز می‌کند گسترش و سرعت دستیابی به اطلاعات و آگاهی ملت‌ها به حقوق خود و مطالبهٔ جدی آن است. اگر در گذشته برای حاکمان امکان بی‌خبر نگهداشتن مردم وجود داشت، امروز با انقلاب در اطلاعات مرزها درهم شکسته شده است. حاکمان سابق به مدد تبلیغات و با اصرار بر کتمان واقعیت‌های موجود، مخالفان خود را "اقلیتی خرابکار" و "وابسته به کشورهای خارجی" می‌نامیدند، اما امروز نتایج آماري انتخابات (هر چند به صورت ناقص) چنین گزاره‌گویی‌هایی را بی‌اعتبار کرده است. اگر برای حاکمان گذشته سال‌ها طول می‌کشید تا "صدای ملت" را بشنوند، امروز طنین این صدا به مدد رأی‌گیری‌های متعدد ادعای بی‌خبری آنها را ابطال می‌کند.

نهضت آزادی ایران ضمن بزرگداشت سالروز انقلاب مشروطیت به تلاش و کوشش خود برای تحقق همه جانبهٔ آرمان‌های انقلاب اسلامی ادامه می‌دهد و همگان را به تلاش و توکل در مبارزه و حاکمان را به تأمل در تاریخ و پندگیری از سرنوشت گذشتگان دعوت می‌کند.

الم یأتهم نبأ الذین من قبلهم قوم نوح و عاد و ثمود و قوم ابراهیم و اصحاب مدین و المؤمنات اتتهم رسلم بالبینات فما کان الله لیظلمهم و لکن کانوا انفسهم یظلمون
آیا اخبار پیشینیانمان مانند قوم نوح و عاد و ثمود و قوم ابراهیم و اهل مدین و مؤتفکات (قوم شعیب و لوط) به آنها نرسید که رسولان الهی آیات و معجزات آشکار بر آنها آوردند، خدا هیچ ستمی بر آنها نکرد بلکه آنها خود در حق خویش ستم کردند.
(توبه ۷۰)

نهضت آزادی ایران